

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 13 0 U 008134 24 Uvp
Banjaluka, 20.01.2026. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sudija Svjetlane Knežević, predsjednika vijeća, Darka Stamenića i Nermene Sadiković, članova vijeća, uz učešće Sonje Savić, zapisničara, u upravnom sporu po tužbi „Refinerije nafte Brod“ a.d. Brod, ulica Svetog Save 106, zastupana po Zajedničkoj advokatskoj kancelariji Pucar iz Banjaluke, ulica Nikole Pašića 37/2 (u daljem tekstu: tužiteljica), protiv rješenja broj 9307838161 od 30.10.2023. godine, tuženog Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, Bijeljina, ulica Njegoševa 28a, u predmetu vanredne kontrole nalaza, ocjene i mišljenja Organa vještačenja u prvom stepenu broj ORS-1569/21 od 28.10.2021. godine, odlučujući o zahtjevu tuženog za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Doboju broj 13 0 U 008134 23 U od 07.05.2024. godine, na nejavnoj sjednici vijeća održanoj 20.01.2026. godine, donio je

PRESUDU

Zahtjev se uvažava, presuda Okružnog suda u Doboju broj 13 0 U 008134 23 U od 07.05.2024. godine se preinačava, tako da se tužba odbija kao neosnovana.

Tužiteljica se odbija sa zahtjevom za nadoknadu troškova upravnog spora i troškova podnesnog odgovora na zahtjev u iznosu od 1.316,25 KM.

Obrazloženje

Pobijanom presudom je uvažena tužba tužiteljice podnesena protiv uvodno označenog osporenog akta, kao i zahtjev za nadoknadu troškova upravnog spora u iznosu od 750,00 KM. Tim aktom je odbačena žalba tužiteljice izjavljena protiv odgovora tuženog broj O-276/2023-40 od 28.09.2023. godine, u kojem direktor tuženog povodom zahtjeva tužiteljice za vanrednu kontrolu nalaza, ocjene i mišljenja Organa vještačenja u prvom stepenu broj ORS-1569/21 od 28.10.2021. godine, donesenim u predmetu ostvarivanja prava na invalidsku penziju radnika tužiteljice D. A., okončanog rješenjem prvostepenog organa broj 9307838161 od 25.11.2021. godine, navodi da Organi vještačenja u prvom i drugom stepenu i Organ za reviziju u potpunosti ostaju pri donesenoj ocjeni i uzroku nastanka invalidnosti kod osiguranika D. A., s obzirom da je postupak proveden u skladu sa Uredbom o medicinskom vještačenju u penzijskom i invalidskom osiguranju.

U obrazloženju pobijane presude nižestepeni sud se pozvao na odredbe člana 52 stav 1, člana 53, člana 54 stav 3, člana 190 i člana 208 stav 1 i 2 Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 13/02, 87/07, 50/10 i 66/18, u daljem tekstu: ZOUP). Naveo je da odgovor na zahtjev tužiteljice za pokretanje vanredne kontrole nije upravni akt, ali njegova sadržina ukazuje da je tuženi odlučivao o zahtjevu, te odluku o istom nije donio

u zakonom propisanoj formi. Sud nije prihvatio obrazloženje tuženog da nije vođen upravni postupak, imajući u vidu odredbu člana 113 stav 1 ZOUP, pa je tuženom naložio da donese novi upravni akt, uz ocjenu svih dokaza, među kojima i ocjenu nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke dr Slobodana Stankovića, neuropsihijatra, dat u predmetu Osnovnog suda u Derventi broj 84 0 P 058029 19 P, na koji se tužiteljica pozvala u tužbi. Iz navedenih razloga, nižestepeni sud je odlučio kao u izreci pobijane presude.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje (u daljem tekstu: zahtjev), tuženi osporava pobijanu presudu zbog pogrešne primjene materijalnog prava kako to proizlazi iz sadržaja zahtjeva. Smatra da je pobijana presuda nepravilna, te ističe da je izvršen uvid u dosije osiguranika D. A., povodom zahtjeva tužiteljice za vanrednu kontrolu nalaza, ocjene i mišljenja Organa za vještačenje u prvom stepenu broj ORS-1569/21 od 28.10.2021. godine. Uzimajući u obzir dokumentaciju koja je priložena uz zahtjev, direktor tuženog je ispitao da li je bilo nedostataka, nepravilnosti ili propusta kod ocjene radne sposobnosti osiguranika, utvrdivši da ne postoje osnovane sumnje da je u postupku vještačenja bilo nedostataka, nepravilnosti ili propusta koji su u bitnom uticali na datu ocjenu radne sposobnosti, niti ima novih dokaza koji bi mogli dovesti do drugačije ocjene, tako da nije bilo potrebe za provođenjem postupka vanredne kontrole. Iz navedenih razloga nije proveden postupak vanredne kontrole predmetnog nalaza, ocjene i mišljenja, dok je o razlozima za to, tužiteljica obaviještena odgovorom broj O-276/2023-40 od 28.09.2023. godine, koji nije upravni akt. Smatra da je žalba nedopuštena, zbog čega je i odbačena osporenim aktom. Ističe da se postupak vanredne kontrole nalaza, ocjene i mišljenja Organa vještačenja pokreće po nalogu direktora, ukoliko isti procijeni da za to postoje opravdani razlozi, s tim da svako drugo lice može samo inicirati takav postupak, a o čemu konačnu riječ daje direktor tuženog. Uz prethodnu konsultaciju sa ljekarima vještacima je procijenjeno da u ovom slučaju ne postoje uslovi za pokretanje postupka vanredne kontrole, tako da nije ni naloženo provođenje postupka, jer tužiteljica kao bivši poslodavac osiguranika D. A. nema ovlašćenja za podnošenje zahtjeva, već je to isključiva nadležnost direktora tuženog. Stoga je zahtjev tužiteljice tretiran kao inicijativa povodom koje je postupljeno na opisani način, a drugačije postupanje bilo bi protivno principu pravne sigurnosti. Predlaže da se zahtjev uvaži, pobijana presuda preinači na način da se tužba odbije kao neosnovana.

Tužiteljica u odgovoru na zahtjev navodi da je tuženi u međuvremenu postupio po pobijanoj presudi, donijevši rješenje od 13.05.2024. godine (dan prije podnošenja zahtjeva za vanredno preispitivanje), kojim je uvažio žalbu izjavljenu protiv odgovora od 28.09.2023. godine, te predmet vratio na ponovno odlučivanje. U ponovnom postupku donesen je zaključak od 30.05.2024. godine, kojim je odbačen zahtjev tužiteljice za vanrednu kontrolu nalaza, ocjene i mišljenja Organa vještačenja u prvom stepenu broj ORS-1569/21 od 28.10.2021. godine, zbog nepostojanja pravnog interesa. Smatra da svako odlučivanje o pravima i obavezama stranke predstavlja upravni postupak, ukazujući na kontradiktorno postupanje tuženog, koji u navodima odgovora od 28.09.2023. godine, tvrdi da direktor nije provodio bilo kakav upravni postupak, a zatim navodi da je izvršio prethodnu konsultaciju sa ljekarima vještacima tražeći njihovo mišljenje, na kojem se zasniva dati odgovor, čime je nezvanično proveden postupak vanredne kontrole, odnosno odlučeno o pravima i obavezama tužiteljice. Predlaže da se zahtjev odbije, uz nadoknadu troškova upravnog spora.

Razmotrivši zahtjev, odgovor na zahtjev, pobijanu presudu, kao i spise predmeta upravnog postupka i upravnog spora, na osnovu odredbe člana 39 Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 109/05 i 63/11, u daljem tekstu: ZUS), ovaj sud je odlučio kao u izreci presude iz sljedećih razloga:

Iz spisa predmeta proizlazi da je tužiteljica direktoru tuženog 19.09.2023. godine, podnijela zahtjev za vanrednu kontrolu nalaza, ocjene i mišljenja Organa vještačenja u prvom stepenu broj ORS-1569/21 od 28.10.2021. godine, pa je povodom istog tuženi dao odgovor broj O-276/2023-40 od 28.09.2023. godine, pobliže opisan u uvodnom dijelu obrazloženja ove presude. Protiv istog je tužiteljica izjavila žalbu, koja je osporenim aktom odbačena kao nedopuštena. Pobijanom presudom je uvažena tužba tužiteljice i poništen osporeni akt iz razloga koji su navedeni u uvodnom dijelu obrazloženja ove presude.

Pobijana presuda nije pravilna.

Odredbom člana 7 stav 2 ZUS je propisano da je upravni akt, u smislu ovog zakona, akt kojim nadležni organ iz člana 4 ovog zakona rješava o izvjesnom pravu ili obavezi, odnosno neposrednom ličnom interesu fizičkih i pravnih lica ili drugih stranaka u kakvoj upravnoj stvari.

Odredbom člana 169 stav 1 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 134/11, 82/13, 103/15, 111/21, 15/22 i 132/22, u daljem tekstu: Zakon o PIO) je propisano da unutrašnji nadzor nad radom Fonda vrše Ministarstvo i upravna inspekcija.

Odredbom člana 41 Uredbe o medicinskom vještačenju u penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 71/23, u daljem tekstu: Uredba) je propisano da nalaz, ocjena i mišljenje organa vještačenja u prvom ili drugom stepenu na osnovu kojeg je ostvareno pravo na invalidsku ili porodičnu penziju u skladu sa Zakonom, po potrebi, podliježe vanrednoj kontroli.

Odredbom člana 42 stav 1 Uredbe je propisano da o potrebi vanredne kontrole iz člana 41 ove uredbe odlučuje direktor Fonda, a stavom 2 istog člana je propisano da je direktor Fonda obavezan da naloži vanrednu kontrolu po zahtjevu organa koji je, u skladu sa Zakonom, nadležan za vršenje unutrašnjeg nadzora nad radom Fonda, dok je stavom 3 istog člana propisano da direktor Fonda može da naloži vanrednu kontrolu ukoliko procijeni da postoje osnovane sumnje da je u postupku vještačenja bilo nedostataka, nepravilnosti ili propusta koji su bitno uticali na ocjenu radne sposobnosti ili u slučaju da se pojave novi dokazi koji su mogli dovesti do drugačije ocjene da su bili upotrijebljeni u ranijem postupku.

Odredbom člana 43 stav 1 Uredbe je propisano da vanrednu kontrolu vrši komisija koju imenuje direktor Fonda, a stavom 2 istog člana je propisano da sastav komisije koja vrši vanrednu kontrolu određuje direktor Fonda među doktorima zaposlenim u organima vještačenja.

Prava iz penzijsko – invalidskog osiguranja su lična prava i poslodavac (tužiteljica) u postupku ostvarivanja tih prava nema status stranke odnosno nije aktivno legitimisan za podnošenje zahtjeva, pa time ni za izjavljivanje pravnog lijeka.

Dakle, o vanrednoj kontroli nalaza, ocjene i mišljenja organa vještačenja u prvom ili drugom stepenu na osnovu kojeg je ostvareno pravo na invalidsku ili porodičnu penziju u skladu sa Zakonom o PIO, odlučuje direktor Fonda (član 42 stav 1 Uredbe), koji može naložiti vanrednu kontrolu ukoliko procijeni da postoje osnovane sumnje da je u postupku vještačenja bilo nedostataka, nepravilnosti ili propusta koji su bitno uticali na ocjenu radne sposobnosti ili u slučaju da se pojave novi dokazi koji su mogli dovesti do drugačije ocjene da su bili

upotrijebljeni u ranijem postupku (član 42 stav 3 Uredbe), pri čemu je postupak vanredne kontrole propisan odredbom člana 43 Uredbe. Međutim, direktor Fonda je obavezan da naloži vanrednu kontrolu samo po zahtjevu organa koji je, u skladu sa Zakonom o PIO, nadležan za vršenje unutrašnjeg nadzora nad radom Fonda (Ministarstvo i upravna inspekcija).

Iz navedenog proizlazi da provođenje vanredne kontrole ne može zahtjevati treće lice odnosno poslodavac (uplatilac doprinosa), već ovlašćenje za podnošenje takvog zahtjeva ima samo Ministarstvo i upravna inspekcija, kao organi koji vrše unutrašnji nadzor nad radom Fonda, po čijem zahtjevu je direktor Fonda obavezan da naloži vanrednu kontrolu, s tim da vanrednu kontrolu direktor Fonda može naložiti i ako postoje razlozi propisani odredbom člana 42 stav 3 Uredbe.

Uredbom nije propisana mogućnost da se odluka direktora Fonda o provođenju ili neprovođenju vanredne kontrole može osporavati. Postupak vanredne kontrole je propisan odredbom člana 43 Uredbe, a o rezultatima vanredne kontrole, komisija koju je imenovao direktor Fonda (stav 1), daje saglasnost ili primjedbu na nalaz, ocjenu i mišljenje organa vještačenja (stav 8). Ukoliko daje primjedbu, komisija vraća predmet organu vještačenja na osnovu čijeg nalaza, ocjene i mišljenja je ostvareno pravo, te ukazuje na uočene nedostatke u vještačenju i daje uputstvo za njihovo otklanjanje (stav 9), a vještak koji je dao nalaz, ocjenu i mišljenje na osnovu kojeg je ostvareno pravo je obavezan da postupa po uputstvu koje je dala komisija (stav 10).

Slijedom navedenog može se zaključiti da je tuženi pravilno odbacio žalbu tužiteljice izjavljenu protiv odgovora tuženog broj O-276/2023-40 od 28.09.2023. godine, jer isti nema svojstvo upravnog akta, niti je postupak vanredne kontrole nalaza, ocjene i mišljenja organa vještačenja u prvom ili drugom stepenu, upravni postupak, kako to pogrešno zaključuje nižestepeni sud.

Po ocjeni ovog suda, u pobijanoj presudi su ostvareni razlozi nezakonitosti propisani odredbom člana 35 stav 2 ZUS, zbog čega se zahtjev tuženog uvažava na osnovu odredbe člana 40 stav 1 i 2 istog zakona, pobijana presuda preinačava tako da se tužba odbija kao neosnovana.

Odluka iz stava 2 izreke ove presude se zasniva na odredbi člana 6 stav 1 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 63/11), u vezi sa odredbom člana 397 stav 2 Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 i 27/24), koji se u upravnom sporu primjenjuje shodno odredbi člana 48 ZUS. Tužiteljica nije uspjela u upravnom sporu, pa nema pravo na nadoknadu troškova spora i troškova podnesenog odgovora na zahtjev.

Zapisničar
Sonja Savić

Predsjednik vijeća
Svjetlana Knežević

Tačnost otpравka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić